איראן חוזרת לאופציית הגרעין

written by מאיר בן שבת | 19.11.2026

בזמן שעיני העולם נשואות לפסגה התקדימית של נשיאי ארה"ב, רוסיה וסין ולהצהרות שייצאו ממנה בנושאי צמצום הנשק הגרעיני, הבינה המלאכותית והסחר העולמי בישראל יתמקדו בעיקר בהשפעותיה האפשריות על החלטותיו של טראמפ בעניין איראן.

הנשיא האמריקני מגיע לפגישת-שנג'ן בשעה שנושאת המטוסים רוזוולט משלימה את היערכות כוחותיה באזור המפרץ. הצטרפותה לשתי נושאות המטוסים שכבר פועלות במרחב, תספק לוושינגטון יכולות תקיפה מיידיות מול קשת רחבה של מטרות באיראן.

כדרכו, גם כעת טראמפ משמר את העמימות באשר לכוונותיו ומשאיר את כל האפשרויות פתוחות. ערב המראתו עוד עסקו בארה"ב בדיווחי רשת CNN על רעיונות שמתגלגלים באיראן לפגוע בבכירי הממשל בוושינגטון באמצעות "פצצה מלוכלכת" או נשק כימי . שורה של שרים ובכירי ממשל אחרים שעברו להתגורר בבסיסים צבאיים מעידים על הרצינות שבה מתייחס הממשל לאיומים מטהראן. טראמפ יודע ששום הסכם לא ירסן את ייצר הנקם של "משמרות המהפכה" וגם הזמן שיחלוף לא יוכל להרגיע את הדאגות הללו. לא רק ביחס לאנשיו, אלא גם בנוגע אליו, אישית.

עם התובנות הללו ועל רקע האיומים הגוברים מטהראן והדיווחים על ההשתלטות המחודשת של החות'ים על מצר באב אל־מנדב, שער הכניסה הדרומי לים האדום, יגיע הנשיא טראמפ לפסגה התלת צדדית של המעצמות.

סין, הנשענת על נפט איראני ומבקשת לבסס את מעמדה כמתווכת-על בזירה הבינלאומית, ורוסיה, ששואפת לשמר את שיתוף הפעולה האסטרטגי עם משטר האייתוללות לצד קידום האינטרסים שלה בזירה האירופית, ינסו לבלום מהלך צבאי אמריקני רחב היקף. לא ברור אם יצליחו לרכך את העמדה האמריקנית בתמורה לוויתורים סמליים בנושאים האחרים.

ברקע הדיווחים על הפסגה, בכירים איראנים ממשיכים להכחיש דיווחים על כוונתם להיכנס למשא ומתן מחודש. מזכיר המועצה העליונה לביטחון לאומי לשעבר, מוחסן רזאי, דחה את הדיווחים האמריקאיים על מגעים דיפלומטיים, כינה אותם "פייק ניוז", ודרש מארה"ב לקבל את שבעת תנאיה של טהראן לסיום הלחימה.

עמיתו, יו"ר הפרלמנט האיראני, מוחמד בקר קאליבאף, הזהיר כי "המצב הנוכחי של 'לא מלחמה ולא שלום' לא יימשך". לדבריו, "עיר הטילים" שחשפו הכוחות האיראניים היא ביטוי לשינוי המשוואות האסטרטגיות באזור. הוא חזר על האיום שבו מנופפים בכירי המשטר באחרונה ולפיו חידוש הלחימה תביא להתרחבותה מחוץ לגבולותיה הגיאוגרפיים הנוכחיים. למתקשים בהבנת הנשמע, הסבירה הטלוויזיה האיראנית כי הגדלת טווח טילי חורמשהר, כך שיוכלו לשמש נגד

הבסיסים האמריקניים באירופה, אינה עניין מסובך.

זאת, התשובה של טהראן לדבריו של טראמפ לפיהם הוא בחר לפעול נגד איראן "בדרך איטית ומתורבתת יותר", בהתאם לבקשת בעלות בריתה של ארצות הברית במזרח התיכון. לטענתו, הפגיעה הקשה שכבר נגרמה ליכולותיה של איראן, מפחיתה את הדחיפות של מהלכים קיצוניים יותר.

ואולם, עמדה זו מאותגרת לא רק על ידי הדיווחים על קצב השיקום המהיר של מערך הטילים באיראן, אלא גם על ידי ההתפתחויות בנושא שנמצא בלב העימות: הגרעין.

"אף חלקיק של חומר גרעיני מועשר לא ייצא מגבולות המדינה", אמר מוחסין רזאאי, האיש שהיה אמור לנהל את המשא ומתן שנבלם עם סגן הנשיא ואנס. אפשר היה להתייחס לדבריו כחלק מהרטוריקה האיראנית היהירה או כעמדת פתיחה במשא ומתן, אלא שהם לא עומדים בפני עצמם.

"אסיפת המומחים" של איראן- הגוף שאחראי על מינוי המנהיג העליון והפיקוח עליו- פרסמה לפני שבוע הצהרה לפיה "בחינה מחודשת של דוקטרינת ההגנה של המדינה וביסוס ההרתעה הנדרשת הפכו לצורך בלתי נמנע ולדרישה עממית ולאומית". שוב: "צורך בלתי נמנע!".

היא גם המליצה לבחון את פרישתה של איראן מה-NPT, האמנה למניעת הפצת נשק גרעיני .

הביטוי "בחינה מחודשת של דוקטרינת ההגנה" הוא ניסוח מעודן לאפשרות של מעבר לפיתוח נשק גרעיני !

הצהרה זו מתכתבת עם דברים שאמר בימים האחרונים גם מוחמד-ג'ואד לאריג'אני, ממקורבי המשטר העומד בראש המכון האיראני למחקר במדעים בסיסיים, לפיהם: הדבר היחיד שמפריד בין היכולות הקיימות באיראן לבין נשק גרעיני הוא הוראה מפורשת של המנהיג העליון.

הוא לא הראשון שמציג עמדה כזו. כמאל חראזי, יועצו של המנהיג העליון הקודם עלי חמינאי, אמר בהזדמנויות שונות כי לארצו יש את היכולת הטכנית לפתח נשק גרעיני, אלא שעדיין לא נתקבלה ההחלטה על כך. הוא הזהיר כי במקרה שאיראן תהיה נתונה לאיום קיומי היא תיאלץ "לשנות את דוקטרינת הגרעין שלה".

במשך למעלה משני עשורים דחתה ההנהגה האיראנית את ההאשמות כלפיה על פיתוח גרעין למטרות צבאיות וטענה כי מנועה מכך אפילו מטעמים דתיים. דוברים שונים ציטטו בקשר לכך פסק הלכה דתי ("פתווה") שיוחס למנהיג העליון לשעבר, עלי ח'אמנאי, ולפיו פיתוח, אגירה ושימוש בנשק גרעיני הם אסורים ("חראם") .

הכרזתה של "אספת המומחים" כעת, מספקת גיבוי דתי ומשטרי כבד-משקל, לקולות הקוראים להקצנת המדיניות הגרעינית. היא מגיעה במקביל לקמפיין ציבורי רחב באיראן, בהובלת

משמרות המהפכה, להכשרת הנשק הגרעיני. דרשנים, מובילי דעה ומפגינים "אותנטיים", דוחקים במשטר לעשות את המייל הנוסף. זהו המימד העממי שהוזכר בהודעתו של גוף "המומחים".

קשה שלא לקשור בין התהליכים האלה לאזהרותיו של נתניה לפני שבוע: "המשטר האיראני שחותר להשמדת ישראל, שוב פועל לחדש את תוכנית הגרעין שלו". זהו המשכו של המסר שהשמיע לפני כחודש, בטקס סיום קורס קצינים בבה"ד 1, לפיו: "מוג'תבא שחרר את הנצרה ואיראן מנסה שוב לפתח את פצצות המוות".

לכך צריך להוסיף גם את הדו"ח החסוי שהופץ לפני כמה ימים על ידי הסוכנות הבינלאומית לאנרגיה אטומית (סבא"א) למדינות החברות שהזהיר מפני "אובדן המעקב אחר מאות קילוגרמים של אורניום מועשר".

ואם לא די בכל אלה אז באה הכרזתה של מחלקת המדינה על מתן פרס כספי של עד 20 מיליון דולר למי שיספק מידע מודיעיני על תוכנית הגרעין האיראנית.

מתיחת קו מחבר בין כל הנקודות מעלה חשש לא מבוטל לאפשרות של פריצה איראנית שקטה לגרעין, בחסות אי-הלוחמה. הכרזת הפרס מטעם מחלקת המדינה מחייבת לתהות על מידת השליטה המודיעינית, לפחות זו האמריקנית, בעניין הזה.

ההתפתחות הזו מעמידה בסימן שאלה את הבחירה באסטרטגיית החנק הכלכלי, למרות יתרונותיה. קצב ההתעצמות האיראנית ובמיוחד האפשרות לפריצה לנשק גרעיני לא מאפשרים לבחור בדרך האיטית והמתונה.

כאשר זה המצב, קשה להפריז גם בחשיבות המגעים בין ראש הממשלה נתניהו ויו"ר מפלגת "ישר" גדי אייזנקוט. האתגר החשוב ביותר שעומד בפני שניהם הוא לשמר את לכידותה של החברה הישראלית ואת נכונותה להמשיך לעמוד יחד במצבים הקשים שהמציאות עלולה לזמן לנו.

בעזה: מפסיקים להתרגל לשמות

חיסולו השבוע של מפקד חטיבת רפיח בחמאס, מצטרף לניסיון החיסול של עמיתו מח'אן יונס בתקיפת צה"ל על בית החולים נאצר המקומי ומעביר שורה של מסרים חשובים, במיוחד בעת הזו.

בראש ובראשונה, תקיפות אלה מבהירות כי אי-הוודאות הפוליטית בישראל אינה משתקת את קבלת ההחלטות הביטחוניות. הדרג המדיני והצבאי ממשיכים לאשר פעולות סיכול, אפילו מורכבות, בהתאם לצורך הביטחוני ולתנאים המבצעיים.

הבהרה חשובה נוספת, היא שהתמורות הפוליטיות הפנימיות בארה"ב ושינוי הטון כלפי ישראל, לא משתקים אותה. אם יש מי שחשב בעזה, בביירות או בטהראן שישראל תרסן את עצמה

ממהלכים יזומים כדי לא להוסיף למתיחות ביחסיה עם וושינגטון, באו התקיפות הללו, ולצידן גם אלה שבלבנון, וטפחו על פניו.

יתרה מזאת, תקיפות בתוך תשתית רגישה כמו בית חולים מרכזי בדרום הרצועה או בעיצומו של קמפיין "עזה טובעת" שהניע ביקורת בינלאומית כלפי ישראל, משדרות לחמאס ולמדינות המתווכות שישראל לא נרתעת. חמאס לא יכול להתבסס ב"אזורי חסינות" או להניח שידיה של ישראל כבולות מול טיעונים הומניטאריים.

הרדיפה הנמשכת של "מפקדי" חמאס, מקרבת אותנו לעידן שבו כבר לא יהיה צורך להתרגל לשמות.

ועדיין, עם כל השבחים על הנחישות והישגיה, יש מקום לנוכח ההתאוששות בשורות האירגון והמשך התבססותו כגורם הכוח העיקרי ברצועה. מה שקורה בתחום ההתעצמות מתחת לפני הקרקע ומעליה, צריך לספק הישגים סיכולים מוחשיים בתדירות גבוהה יותר מזו שאנו חווים כיום. לא יהיה מנוס מפעולות רחבות ואגרסיביות יותר כדי לטפל בכך, אולם עד שיגיע זמנו של טיפול השורש, אפשר להעמיק ולהרחיב את פעולות הסיכול.

פורסם בבשבע, בתאריך 19 בנובמבר 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.